

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
від 21 квітня 2023 року № 196
(в редакції розпорядження начальника
Чернігівської обласної військової
адміністрації
29 грудня 2023 року № 906)

Обласна Програма
сприяння функціонуванню
української мови як державної
в Чернігівській області
на 2023 – 2028 роки

Чернігів, 2023 рік

Зміст

Стор.

1. Паспорт обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки (далі – Програма).	3
2. Визначення проблемних питань, на розв’язання яких спрямована Програма.	5
3. Мета Програми.	6
4. Шляхи і засоби розв’язання проблем, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми.	6
5. Завдання і заходи Програми.	6
6. Очікувані результати виконання Програми.	7
7. Координація та контроль за ходом виконання Програми.	7

Додаток 1. Ресурсне забезпечення обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки.

Додаток 2. Напрями діяльності та заходи обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки.

Додаток 3. Результативні показники виконання завдань та заходів обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки.

1. Паспорт
обласної Програми сприяння функціонуванню української мови
як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки

1.	Ініціатор розроблення Програми	Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Розпорядження голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 30.11.2021 № 1066 «Про розроблення проєкту обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2022 – 2026 роки» та розпорядження голови Чернігівської обласної військової адміністрації від 14.02.2023 № 57 «Про внесення змін до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 30.11.2021 № 1066»
3.	Розробник Програми	Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації
4.	Співрозробники Програми	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Чернігівської обласної державної адміністрації, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, територіальні громади області, громадські організації
5.	Відповідальний виконавець Програми	Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації
6.	Учасники Програми	Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Чернігівської обласної державної адміністрації, Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, комунальний заклад «Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені Софії та Олександра Русових», комунальний заклад «Чернігівська обласна бібліотека для юнацтва» Чернігівської обласної ради, комунальний заклад «Чернігівська обласна бібліотека для дітей» Чернігівської обласної ради, Чернігівський обласний

		історичний музей ім. В. В. Тарновського, комунальний заклад «Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана», Чернігівської обласної ради, обласне комунальне концертно-видовищне підприємство «Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм», комунальне підприємство «Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка» Чернігівської обласної ради, комунальне підприємство «Чернігівський обласний молодіжний театр» Чернігівської обласної ради, комунальний заклад «Обласний центр народної творчості» Чернігівської обласної ради, комунальний заклад «Чернігівський регіональний центр підвищення кваліфікації» (Сіверський центр післядипломної освіти), Чернігівська міська комунальна централізована бібліотечна система, Чернігівська обласна організація Національної спілки письменників України, територіальні громади області, громадські організації
7.	Термін реалізації Програми	2023 – 2028 роки
7.1.	Етапи виконання Програми	I етап 2023 – 2024 роки II етап 2025 – 2026 роки III етап 2027 – 2028 роки
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний бюджет та бюджети місцевого самоврядування
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього, у тому числі:	10538,2 тис. гривень
9.1	кошти обласного бюджету	10538,2 тис. гривень
9.2	бюджети місцевого самоврядування	Обсяг видатків визначається під час затвердження відповідних бюджетів

2. Визначення проблемних питань, на розв'язання яких спрямована Програма

Обласна Програма сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки (далі – Програма) розроблена відповідно до законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», Указу Президента України від 31.05.2018 № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України».

Результати досліджень мовної ситуації у державі свідчать, що функціонування української мови як єдиної державної в Україні на сьогодні не відповідає цьому статусу. Її позиції потребують посилення практично в усіх сферах суспільного життя, зокрема, в освіті та науці, культурі, засобах масової інформації, державному управлінні, сферах обслуговування та виробництва.

Мовна ситуація, яка склалася в Україні, у тому числі у Чернігівській області, зумовлена неоднорідністю українського мовного простору як за територією поширення, так і за сферами застосування, що призводить до порушення мовно-культурної єдності, випадків непорозуміння, дає підґрунтя для спекуляцій на мовній темі.

Однією з причин триваючого зросійщення є окупація українського інформаційного простору, особливо у Городнянській, Сновській, Корюківській, Семенівській, Новгород-Сіверській міських територіальних громадах, Ріпкінській та Добрянській селищних територіальних громадах, що проявляється у недоступності для їх мешканців українського культурного продукту.

Найголовнішими проблемами, які потребують вирішення, є:
 відсутність цілісного українського мовно-культурного простору;
 домінування іноземного (передусім російськомовного) культурного продукту;

штучна заполітизованість питання функціонування української мови в Україні, унаслідок чого мова використовується як інструмент політичної боротьби та є предметом маніпуляцій;

відсутність необхідної кількості якісних підручників, посібників, енциклопедій, словників, довідникової та іншої навчальної, наукової та художньої літератури українською мовою;

втрата мовної ідентичності населення й асиміляція їх у російськомовному середовищі (особливо в прикордонних громадах Чернігівської області);

низький рівень володіння державною мовою серед представників національних меншин, що не дозволяє їм належно реалізовувати свої права та інтегруватися в українське суспільство.

В умовах російсько-української війни питання зміцнення державного статусу та підвищення престижності української мови через забезпечення її

всебічного розвитку і функціонування в усіх сферах суспільного життя безпосередньо пов'язане з питаннями національної безпеки.

Державна мова за умови її повноцінного функціонування повинна консолідувати суспільство, стимулювати процес розвитку і зростання добробуту держави та її громадян.

3. Мета Програми

Головною метою Програми є забезпечення дотримання конституційних гарантій та створення умов для всебічного розвитку і функціонування української мови як державної, сприяння опануванню нею населенням Чернігівської області та підвищення престижу використання, посилення її ролі в українському суспільстві як засобу зміцнення державної єдності, захисту національного мовно-культурного та мовно-інформаційного просторів.

4. Шляхи і засоби розв'язання проблем, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми

Програма передбачає проведення протягом 2023 – 2028 років комплексу взаємоузгоджених заходів, спрямованих на усунення порушень мовно-культурної єдності, суперечностей мовної ідентичності та мовних практик українців, розширення суспільно-комунікативних функцій державної мови та формування цілісного мовно-культурного простору.

Фінансове забезпечення заходів Програми здійснюється за рахунок коштів, передбачених в обласному бюджеті та бюджетах місцевого самоврядування.

Обсяг фінансування Програми за рахунок коштів обласного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування визначається щорічно, виходячи з конкретних завдань і заходів Програми та фінансових можливостей бюджетів.

Прогнозний обсяг фінансування Програми викладено у Додатку 1.

Перелік заходів Програми може корегуватися в залежності від реальних потреб та завдань, які визначаються Програмою.

Програма буде реалізовуватися в три етапи, а саме: I етап 2023 – 2024 роки, II етап 2025 – 2026 роки, III етап 2027 – 2028 роки.

5. Завдання і заходи Програми

Основними завданнями Програми є:

моніторинг та контроль за розвитком та функціонуванням української мови;

популяризація української мови як державної серед жителів регіону;

підвищення рівня культури професійного мовлення.

Напрями діяльності та заходи Програми детально викладені у Додатку 2.

6. Очікувані результати виконання Програми

Виконання заходів Програми забезпечить практичну реалізацію ст. 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української

мови в усіх сферах суспільного життя, формування цілісного національного інформаційно-культурного простору, створить умови для мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, розширить її застосування в публічних сферах – освіти, науки, культури, туристичного та екскурсійного обслуговування, телебачення і радіомовлення, друкованих засобах масової інформації. Надасть можливість поповнити фонди обласних бібліотек кращими зразками класичної та сучасної української літератури, довідковими, науково-популярними виданнями з різних галузей знань.

Детальна інформація про очікувані результати подана у Додатку 3 «Результативні показники виконання завдань та заходів обласної Програми сприяння функціонуванню української мови як державної в Чернігівській області на 2023 – 2028 роки».

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Виконання Програми здійснюється шляхом реалізації заходів виконавцями, зазначеними у цій Програмі.

Відповідальним виконавцем Програми визначено Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації.

Координація та поточний контроль виконання Програми здійснюється Департаментом культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації.

Учасники Програми, які отримують кошти з обласного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування на виконання напрямів діяльності та заходів, щопівроку, до 10 числа місяця, що настає за звітним періодом, надають Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації звітну інформацію про хід реалізації заходів Програми.

Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації забезпечує підготовку щорічних звітів про виконання Програми відповідно до п. 7 розпорядження голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 05.05.2016 № 245 «Про Порядок розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання».

Директор Департаменту
культури і туризму, національностей
та релігій Чернігівської обласної
державної адміністрації

Людмила ЗАМАЙ